

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет української й іноземної філології, журналістики та мистецтв
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи,
голова науково-методичної ради

 Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«18» березня 2026 р.

Теоретичні та практичні питання з модулів

Комплексний іспит за фахом

- 1. Англійська мова та методика її навчання**
- 2. Світова література та методика її навчання**
- 3. Практичні аспекти другої іноземної мови**

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.021 Англійська мова і література
Освітня програма Середня освіта (мова і література англійська)
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Форма навчання денна

ПОГОДЖЕНО

на засіданні науково-методичної ради
факультету української й іноземної
філології та журналістики

Голова НМР Ірина ГОШТАНАР

«12» березня 2026 р., пр. № 5

Івано-Франківськ, 2026 р.

Затверджено на засідання кафедри
англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Протокол № 7 від «04» 03.2026 р.

Завідувачка кафедри

англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

_____ Юлія КИЩЕНКО

Питання з модуля Англійська мова та методика її навчання

I. Історія англійської мови

1. Специфічні риси германських мов:

- словесний наголос;
- зміна звуків та чергування наголосу.

2. Спільна германська та класична давньоанглійська системи фонем у порівнянні:

- короткі та довгі монофтонги;
- розщеплення германського [a];
- розщеплення велярних [k] і [d].

3. Фонологічні процеси у давньоанглійській мові та їх залишки в сучасній англійській мові:

- давньогерманське переломлення;
- палатальна дифтонгізація;
- і-умлаут;
- розвиток голосних у ненаголошених складах в історії англійської мови.

4. Іменні граматичні категорії у давньоанглійській мові та їх історичний розвиток:

- число, рід, відмінок;
- морфологічна класифікація іменників, відмінювання іменників у давньоанглійській мові та їх розпад у середньоанглійському періоді;
- класи займенників та їх специфічні риси, розвиток артиклів;
- відміни прикметників у давньоанглійській мові та їх розпад, ступені порівняння прикметників.

5. Форми дієслова у давньоанглійській мові та їх співвідношення з формами дієслова сучасної англійської мови:

- основні форми та дієвідмінювання у давньоанглійській мові;
- спрощення дієвідмінювання у середньоанглійській мові;
- перехід від синтетичних до аналітичних форм у системі дієслова.

6. Історичний розвиток аналітичних форм дієслова в англійській мові:

- способи вираження майбутнього часу в давньо-, середньо-, та ранньо-новоанглійському періодах;
- статус пасивних конструкцій у давньоанглійській мові та розвиток аналітичних пасивних форм;
- категорія виду в давньоанглійській мові;
- способи вираження тривалої дії у давньоанглійській мові;
- виникнення тривалих форм;
- форми мовного способу у давньо- та середньоанглійському періодах, формування системи аналітичних форм умовного способу.

7. Історичний розвиток неособових форм дієслова в англійській мові:

- форми та функції інфінітива, дієприкметника теперішнього та минулого часу;

- виникнення та розвиток герундія.

8. Лінгвістичні наслідки романського завоювання.

9. Розвиток національної літературної англійської мови:

- економічне та політичне об'єднання;
- введення друкарства;
- розповсюдження англійської мови за межі Британських островів;
- епоха Відродження в літературі;
- встановлення писемного стандарту;
- розвиток розмовного стандарту.

10. Фонологічні процеси в мові й формування системи фонем сучасної англійської мови:

- кількісні зміни голосних у середньоанглійській мові;
- якісні зміни голосних у середньоанглійській мові;
- розвиток монофтонгів та дифтонгів;
- еволюція приголосних фонем.

II. Лексикологія англійської мови

1. Етимологічний склад англійської мови.
2. Асиміляція запозичень: типи та ступені асиміляції.
3. Типи запозичень у словниковому складі сучасної англійської мови.
4. Афіксація: префікси, їх класифікація; суфікси, їх класифікація; продуктивні та непродуктивні афікси; комбінаторна властивість афіксів.
5. Словоскладання: класифікація складних слів; типи дериваційних складних слів.
6. Конверсія.
7. Скорочення.
8. Референтний та функціональний підходи до значення.
9. Полісемія: семантична структура багатозначних слів.
10. Зміна значення слова.
11. Словниковий склад як система.
12. Синоніми.
13. Полярність значення: морфологічна та семантична класифікація антонімів.
14. Вільні словосполучення: проблема їх визначення; класифікація вільних словосполучень.
15. Фразеологія: різні підходи до класифікації фразеологічних одиниць.
16. Явище омонімії. Класифікація омонімів.
17. Варіанти та діалекти англійської мови.

III. Стилїстика англійської мови

1. Функціональні стилі мови. Стилїстична фонетика та графіка.

- Предмет, цілі та завдання стилїстики.
- Функціональні стилі.
- Фонетичні засоби стилїстики: алїтерація, асонанс.

- Графічні засоби стилістики: графон, оноματοпєя, дефініція, курсив, капіталізація, мультиплікація, особливі випадки графічної організації тексту.

2. Стилїстична диференціяція словника: літературні та розмовні слова.

- Літературний та розмовний типи мови.
- Терміни, архаїзми; сленг, жаргон, вульгаризми, діалектні слова.
- Морфемні повтори.

3. Лексична група стилїстичних виразних засобів

- Поняття виразного засобу та стилїстичного прийому на лексичному рівні.

Метафора, метонїмія, синекдоха.

- Гра слів: пан/парономазія, зєвгма, порушення фразеологічної єдності, семантично хибні ланцюги слів, втручання у структуру слова.

- Іронія.
- Антономазія.
- Епітет, типи епітетів.
- Гїпербола.
- Применшення.
- Оксюморон.

4. Стилїстичний синтаксис англїйської мови

- Основні характеристики речення.
- Довжина речень, однослівні речення.
- Пунктуація.
- Риторичне питання.
- Типи повторів.
- Паралельні конструкції. Хїазм. Інверсія.
- Саспенс (очїкування, невідомість).
- Відокремлення членів речення.
- Еліпсис.
- Одночленні речення.
- Типи зв'язку в реченні.
- Полїсиндетон, асиндетон, прикладка.
- Лексико-синтаксичні засоби: антїтеза, кульмінація, анти-кульмінація, порівняння, літота, парафраз.

5. Типи нарації

- Авторська розповідь.
- Дїалог.
- Внутрішнє мовлення.
- Непряма мова.
- Композиційні форми.

IV. Країнознавство

24. Країна (територія, історія, населення) та її державний, політичний та економічний устрїй:

- британська монархія та її майбутнє;

- конституція країни, її законодавча, виконавча та юридична влада.

25. Освіта, культурне та суспільне життя:

- свята, традиції та звички.

V. Методика навчання англійської мови

1. Методика як наука, значення принципів і методів навчання іноземних мов. Лінгвістичні основи методики, зв'язок методики та психології, дидактичні основи методики, зв'язок методики з педагогікою.
2. Характеристика цілей навчання іноземних мов. Суть поняття “зміст навчання іноземної мови”, принципи відбору змісту навчання, основні та допоміжні засоби навчання іноземної мови.
3. Фонетичний мінімум та принципи його відбору. Головні принципи, що складають основу роботи над вимовою.
4. Характеристика системи ознайомлення учнів з новим фонетичним матеріалом, види фонетичних вправ.
5. Характеристика та типологія іноземної лексики. Етапи роботи над лексичним матеріалом.
6. Засоби семантизації лексичних одиниць. Комплекс вправ з формування лексичних навичок.
7. Принципи відбору граматичного матеріалу для вивчення в школі. Етапи роботи над граматичним матеріалом. Комплекс вправ для формування граматичних навичок.
8. Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності. Мовленнєві механізми аудіювання та слухові механізми сприйняття. Характеристика текстів для навчання аудіювання, їх основні параметри.
9. Причини труднощів сприйняття аудіотексту на слух. Комплекс вправ для навчання аудіювання та методика їх виконання.
10. Етапи роботи з аудіотекстом. Засоби контролю прослуханого тексту.
11. Психофізіологічна природа читання. Методика навчання техніки читання. Комплекс вправ для навчання техніки читання.
12. Характеристика видів читання. Етапи роботи з текстом на основному та старшому етапах.
13. Різниця між термінами “письмо” та “писемне мовлення”. Етапи в навчанні письма за шкільною програмою. Психолінгвістичні механізми письма; навчання техніки письма.
14. Комплекс вправ при навчанні письма. Письмо як засіб навчання та контролю. Види диктантів та методика їх проведення.
15. Основні функції контролю та вимоги до нього. Об'єкт контролю. Основні види та форми контролю.
16. Цілі та вимоги до проведення позакласної та позашкільної роботи з іноземної мови. Форми позакласної та позашкільної роботи з іноземної мови.

17. Урок іноземної мови як основна форма організації навчального процесу в школі. План-конспект уроку з іноземної мови. Типи і структура уроку іноземної мови.
18. Комунікативні, психологічні та лінгвістичні особливості діалогічного мовлення. Типологія діалогічного мовлення.
19. Методична система навчання діалогічного мовлення. Комплекс вправ з навчання діалогічного мовлення.
20. Характеристика комунікативних, психологічних, лінгвістичних особливостей монологічного мовлення. Різновиди монологічного висловлювання. Комплекс вправ для навчання ММ.
21. Основні етапи розвитку методики навчання іноземних мов: граматико-перекладний та лексико-перекладний методи.
22. Натуральні і прямі методи; усний метод Г. Пальмера.
23. Аудіолінгвальний та аудіовізуальний методи.
24. Рецептивний метод М. Уеста; сугестивний метод Г. Лозанова.
25. Класифікація вправ. Комунікативні вправи та їх підгрупи (респонсивні, ситуативні, репродуктивні, описові, дискусивні, композиційні).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Історія англійської мови

Основна

1. Верба Л.Г. Історія англійської мови : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Вінниця : Нова книга, 2012. 296 с.
2. Методичні рекомендації та практичні завдання з курсу „Історія англійської мови”. Херсон: ХДПІ, 2003. 68 с.
3. Селігей П.О. З історії пуризму в англійській літературній мові. *Мовознавство*. 2007. № 5. С. 3-18.
4. Студенець Г.І. Історія англійської мови. Матеріали до лекцій та дискурсів. Завдання до семінарів та самостійної роботи студентів. Ч. 1, 2. Київ, 2009. 118 с.
5. Хаймович Б.С. Стислий курс історії англійської мови. К. : Наукова думка, 2008. 66 с.
6. Шахрай О.Б. Короткий історичний довідник з фонетики і морфології англійської мови. К. : Наукова думка, 2009. 56 с.
7. *Baugh A.C., Cable Th. A History of the English Language. Fifth Edition. London: Routledge, 2002. 447 p.*
8. *Bragg M. The Adventure of English: The Biography of a Language. NY : Arcade Publishing, 2011. 322 p.*
9. *Brook G.S. A History of the English Language. L., 2007. 167 p.*
10. *Gelderen E. A History of the English Language. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam/Philadelphia. 2006. 187 p.*

11. Hogg R., Denison D. A History of the English Language. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 495 p.
12. The Cambridge History of the English Language Cambridge: Vols. 1-6. Cambridge : Cambridge University Press, 2005-2008. 365 p.

Допоміжна

13. Nist J. A Structural History of English. – Oxford, 2001. 89 p.
14. Oxford Guide to British and American culture for learners of English / Editor Jonathan Crowther, Kathryn Kavanagh. Oxford : Oxford University Press, 2009. 600 p.
15. Rot S. Old English. Budapest, 2002. 99 p.
16. Sweet H. A New English Grammar, Logical and Historical, 1-2. Oxford, 2018. 456 p.

Інформаційні ресурси

17. The History of English. URL: <http://historyofenglishpodcast.com>.
18. You tube channel : BBC Documentary.

Лексикологія англійської мови

Основна

1. Лексикологія англійської мови: навчально-методичний посібник / укладачі: І. О. Білецька, Н. В. Ставчук. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2018. 165 с.
2. Квеселевич Д.І., Сасіна В.П. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Навч. посібник. – Вінниця: Видавництво “Нова Книга”, 2001. 126 с.
3. Kovalenko G. Lexicology of the English Language: tutorial for students of higher educational establishments. К.: Київський університет, 2011. 112 с.
4. Гороть Є.І. Лексикологія сучасної англійської мови: Курс лекцій / Є.І. Гороть. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ.ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 144 с.
5. Гороть Є.І., Белова С.В. Notes on Modern English Lexicology. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ.ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 372 с.
6. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / А.Г. Ніколенко. Вінниця: Нова Книга, 2007. 528 с.
7. Карпенко О. В. Comparative Lexicology of the Ukrainian and English Languages : навч. посіб. із порівняльної лексикології англ. та укр. мов для студентів 3 курсу ф-ту «Референт-перекладач». Харків : Вид-во НУА, 2018. 104 с.
8. Практикум з курсу лексикології англ. мови для студентів III курсу /уклад. І. Г. Анікеєнко, Л. Ф. Бойцян, Л. В. Ганецька. К. : КДЛУ, 1999. 72 с.
9. Стрельченко К. С., Федорова А. О., Чеснокова Г. В. Words, Worlds and Beyond. English Lexicology in Action: Практикум із лексикології англійської мови. Київ , 2020. 161 с.

10. Andreichuk N.I., Babeliuk O.A. Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice : textbook. Kherson: Publishing House "Helvetica", 2019. 236 с.

Допоміжна

11. Ganetska L. V. Lexi-Maker: Modern English Lexicology in Tables, Figures and Exercises. К. : Ленвіт, 2004. 96 p.

12. Iliencko O. L., Kamienieva I. A., Moshtagh Ye. S. English Lexicology : tutorial. С. ; O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. Kharkiv : Publishing House I. Ivanchenka, 2020. 218 p.

13. Jackson H., Ze Amvela E. An Introduction to English Lexicology. Words, Meaning and Vocabulary. Bloomsbury Academic,

14. Lexicology of the English Language : lecture notes / compilers G. V. Chulanova. Sumy : Sumy State University, 2020. 74 p.

15. Pavlik R. A Textbook of English Lexicology I. Word Structure, Word-Formation, Word Meaning. Bratislava, 2017. 114 p.

Стилістика англійської мови

Основна:

1. Березіна Р.С., Остапенко В.І. Основні методологічні принципи лінгвостилістичного аналізу художнього тексту. Кам.-Под.: Абетка-НОВА, 2004.
2. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз. Навчально-методичний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2004. 240 с.
3. Зацний Ю. Сучасний англійськомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС. 228 с.
4. Дудоладова О.В. : Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/3474>
5. Жуковська В. В. (2010) Основи теорії та практики стилістики англійської мови: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Основи теорії та практики стилістики англійської мови: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. [Teaching Resource] <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/12670>
6. Кухаренко В.А. Практикум з стилістики англійської мови : Підручник. Вінниця: Нова книга, 2000. 160 с.
7. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. Навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2004. 272 с.
8. Тексти лекцій з дисципліни «Стилістика англійської мови» для студентів IV курсу / Укладач С. В. Боднар. Одеса: Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського, 2008. 80 с.
9. Паращук В. Ю та ін. Reading and Analyzing English Texts. Кіровоград, 2004. 201 с.
10. Clark, U. (1996) An introduction to stylistics. Cheltenham: Stanley Thornes.

11. Christiana Gregoriou. English Literary Stylistics : McMillan, Palgrave, 2008, 224 pp.
12. English Stylistics. A Bibliography By Richard W. Bailey and Dolores M. Burton.
13. Goatly, A. (2000) Critical reading and writing: an introductory coursebook. London: Routledge.
14. Haynes, J. (2012) Introducing stylistics (2nd edn.). London: Routledge.
15. Jesley Jeffries and Dan McIntyre. Stylistics (Cambridge Textbooks in Linguistics), 2010.
16. Lectures in Stylistics of the English language and Method Guides for Seminars (Лекції зі стилістики англійської мови та методичні вказівки для семінарів (англійською мовою)): навчально-методичний посібник / Т.Т. Врабель / від. ред. Когут Аттіла; М-во освіти і науки України, Зак. угор. ін-т. Ужгород: ПоліПрінт, 2010. 140 с. ISBN 978-966-2595-03-1
17. Karolina Lototska English stylistics (Textbook) Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 54 с.
18. Montgomery, M., Durant, A., Fabb, N., Furniss, T., & Mills, S. (2000) Ways of reading (2nd edn.). London: Routledge.
19. Paul Simpson. Stylistics: A Resource Book for Students, 2004. 207 pp.
20. Peter Verdonk. Stylistics : Oxford University Press, 2002, 124 pp.
21. Wales K. A Dictionary of Stylistics. London : Longman, 2001.

Допоміжна:

22. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської і української мов. Вінниця : Нова Книга, 2011. 328 с.
23. Загнітко А. Лінгвістика тексту: Навчальний посібник. Донецьк: Дон НУ, 2003. 158 с.
24. Лотоцька К. Стилiстика англiйської мови: Навчальний посiбник. Львiв: Видавничий центр ЛНУ ім. I. Франка, 2008. 254 с.
25. Науменко А.М. Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики). Вінниця: Нова Книга, 2005. 416 с.
26. Семенець О.О. Синергетика поетичного слова. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2004. 338 с.
27. Shurma, Svitlana Навчально-методичні матеріали з дисципліни "Стилiстика англiйської мови" 2014
<http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/9722>
28. Simpson P. Stylistics: A Resource Book for Students. London, New York: Routledge, Taylor&Francis Group, 2004. 250 p.
29. Stockwell P., Whiteley S. The Cambridge Book of Stylistics. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 673 p.
30. Stylistic Aspects of Translation. Стилiстичнi аспекти перекладу / О.В. Ємець, В.В. Якуба. Хмельницький : ХНУ, 2010. 44с.

31. Tayeva R.M., Orazbekova I. G. LECTURES ON THE ENGLISH STYLISTICS Almaty «Kazakh University» 2014.

Інформаційні ресурси

32. <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/3474>
33. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1471914
34. <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/30727>
35. <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/22784>
36. <https://prom.ua/p222387850-stilistika-anglijskoyi-movi.html>
37. [https://en.wikipedia.org/wiki/Stylistics_\(field_of_study\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Stylistics_(field_of_study))
38. <http://www.britannica.com/science/stylistics>
39. <https://www.llas.ac.uk/resources/gpg/2755>
40. http://www.myenglishpages.com/site_php_files/writing-stylistics.php
41. <http://literarydevices.net/>

Країнознавство

Основна

1. Тарнопольський О.Б., Скляренко Н.К. Стандарти комунікативної поведінки у США: посіб. для студ. старш. курс., які вивчають англійську мову як спеціальність. Друге видання, виправлене і доповнене. К.: “Фірма “ІНКОС”, 2003. 208 с.
2. Холодіна О.Д. Навчально-методичні вказівки з “Країнознавства” (Об’єднаного Королівства та США). Херсон.: Видавництво ХДУ, 2004. 80 с.
3. An Outline of American History. USA: US Information Agency, 1990.
4. Britain's Monarchy. A Factual Guide. London, 2005.
5. Britain's System of Government. London: Foreign and Commonwealth Office, 2005.
6. Education in Britain. London: Foreign and Commonwealth Office, 2006.
7. England: History, Geography, Culture. Kiev, 2006.
8. McCarthy M., O'Dell F. English Vocabulary in Use. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 296 p.
9. O'Driscoll James. Britain. Oxford: Oxford University Press, 2009.
10. Oxford Guide to British and American Culture. Oxford: Oxford University Press, 2000. 600 p.
11. People in Britain. London: Foreign and Commonwealth Office, 2006.
12. Parliamentary Elections in Britain. London: Foreign and Commonwealth Office, 2004.

Допоміжна:

13. Дубенко О.Ю. Spotlight on the USA. Київ: Правда Ярославичів, 1998
14. Дубенко О. Ю., Бойцян Л.Ф. Методичні рекомендації з теми “American Family”, Київ: КГПІІІЯ, 2006
15. Diana K. Collins Idiomatic Expressions. NY. 2008.

16. George Clack. Portrait of the USA. NY. 2007
17. Anna Maria Malkoc, Frank Smolinski, Thomas Kral. Celebrate! Holidays in the USA. Washington D.C. 2000.
18. Elaine Kim. About the USA. McHenry, Illinois: Delta Systems Co., Inc. 2009.
19. Ганецька Л.В., Дубенко О.Ю. Методичні рекомендації з теми „Музика у житті людини”. Київ: КГПІИЯ, 2006

Інформаційні ресурси:

20. Методичні розробки до фільмів викладачами кафедри англійської мови та методики її викладання [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ksu.ks.ua/About/Institute/IForeignPhilology/ChairEngLang.aspx>
21. British and American English [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.englishclub.com/writing/spelling_american-english.htm.
22. <http://englishclub.com>.
23. Maps [Електронний ресурс]//Режим доступу: <http://maps4pc.com/download>.
24. Test about UK [Електронний ресурс]//Режим доступу: <http://my.englishclub.com/group/puzzleloversclub/forum/topics/quiz-life-in-the-uk>.
25. PLATINUM – 2000 (лінгафонний курс).

Методика навчання англійської мови

Основна

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф. Методика навчання іноземних мов і культур/ за заг. редакцією С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Вишневський О.І. Методика навчання іноземних мов: навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Знання, 2011. 206 с.
3. Євчук О., Доценко І. Бліц-контроль на уроках англійської мови. 4 клас. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. 64 с.
4. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: Підручник/ Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2010. 328 с.
https://library.udpu.edu.ua/library_files/427509.pdf
5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2002. 320 с.
6. Мисечко О.Є. Методика навчання англійської мови у середній школі: навчальний посібник-практикум для студентів. Житомир: Полісся, 2002. 256 с.
7. Програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов 2-12 класи. К.: Ірпінь, 2005. 208 с.
8. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у

вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник / За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2008. 152 с.

9. Morska L. I. Theory and practice of English teaching Methodology. Тернопіль: Астон, 2003. 248 с.

Допоміжна

10. Байдук А.А. Англійська мова. 2 клас: Плани-конспекти уроків (до підручника О.Д. Карп'юк). 3-тє вид., випр. і доп. Х.: Ранок, 2009. 176 с.
11. Барташніков О., Барташнікова І., Зелена І. Ігри для початкового навчання англійської мови. Тернопіль: Навчальна книга: Богдан, 2010. 64 с.
12. Басіна А. Методика викладання іноземної мови в початковій школі. К.: Шкільний світ, 2007. 115 с. (Бібліотечка «Шкільного світу»).
13. Бойчук О. For Fun and Profit. Навчаємось граючись. Тернопіль: Підручники і посібники, 2012. 80 с.
14. Григор'єва Т.Ю. Формування вмінь усного монологічного мовлення студентів початкового етапу мовного ВНЗ з опорою на різні види наочності. Вісник Житомирського державного університету, 2004.
15. Денисенко М.В. Побачив - запам'ятав - навчився! Як правильно використовувати наочність при навчанні читання англійською мовою учнів початкової школи. Іноземні мови в навчальних закладах, 2007. № 3. С. 112-116.
16. Казачшер О.С. Роль наочності у навчанні англійської мови молодших школярів. Англійська мова та література. 2004. № 13. С. 2-5.
17. Назаренко Н. Особливості вивчення англійської мови першокласниками. Початкова школа. 2012. № 10. С. 2-4.

Інформаційні ресурси:

18. Діагностика та оцінювання освітніх інновацій в системі освіти на різних рівнях управління [Електронний ресурс] : Звіт із теми самоосвіти — Діагностика та оцінювання освітніх інновацій в системі освіти на різних рівнях управління. Режим доступу : <http://wiki.ciit.zp.ua/index.php/>
19. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 кл. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>

Питання з модулю Світова література та методика її навчання

I. Світова література

1. Ідейна спрямованість та характер головного героя в поемі Гомера «Одіссея».

2. Проблематика трагедії Есхіла «Прометей прикутий» та ідейне значення образу Прометея.
3. Мотив долі в образах головних героїв у поемі Вергілія «Енеїда».
4. Тема мистецтва та митця в поезії Горація.
5. Ідеалізація образів лицарів та короля як відображення епічної ідеї в поемі «Пісня про Роланда».
6. Художнє та ідейне поєднання рис літератури Середньовіччя та Відродження в поемі Данте «Божественна комедія».
7. Новаторське зображення ліричного героя та Прекрасної Дами в поезії Петрарки.
8. Образ Гамлета як втілення трагічного зіткнення гуманістичної мрії та потворної дійсності в трагедії В.Шекспіра.
9. «Життя – це сон» П. Кальдерона як утілення світоглядних та художньо-естетичних засад бароко.
- 10.«Міщанин-шляхтич» Ж.-Б. Мольєра: проблемно-тематична своєрідність, образи дійових осіб, засоби творення комічного.
- 11.«Фауст» Й.В. Гете: історія створення, особливості сюжетно-композиційної структури. Роль Мефістофеля у пошуках Фаустом сенсу буття.
- 12.«Робінзон Крузо» Д. Дефо: специфіка сюжетно-композиційної побудови, образ Робінзона в контексті ідейної спрямованості твору.
- 13.Романтичне двосвіття, символіка образів і гротеск як особливості художнього стилю «Крихітки Цахеса...» Е.Т.А. Гофмана.
- 14.Вальтерскоттівська модель історичного роману: концепція минулого, композиція, принципи розстановки персонажів (роман «Айвенго»).
15. Герой і французька дійсність доби Реставрації у романі «Червоне і чорне» Ф.Стендаля.
- 16.«Гобсек» О. Бальзака: проблематика й система образів. Романтичні та реалістичні елементи в творі.
- 17.«Пані Боварі» Г. Флобера як твір про «провінційні звичаї». Образ Емми Боварі.
- 18.Новаторська драма Г.Ібсена. Ідейно-естетичний аналіз п'єси І.Ібсена «Ляльковий дім»
- 19.Принципи новаторської драматургії Б.Шоу. П'єса Б.Шоу «Пігмаліон»: міфологічна основа, система образів.
- 20.Трагедія відчуженої особистості в новелі Ф. Кафки «Перевтілення».
- 21.Жанрово-стильова специфіка антиутопії в літературі ХХ століття (твори за вибором студента).
- 22.Тема «втраченої генерації» в творчості Е. Хемінгвея та Е.М.Ремарка (твори за вибором студента).
- 23.Принципи «епічного театру» в п'єсі Б. Брехта «Матінка Кураж та її діти».
24. Проблематика та образи в романі Дж. Селінджера «Над прірвою у житті».
- 25.Проблематика і алегорично-символічні образи у романі В. Голдінга «Володар Мух».

II. Методика навчання світової літератури

1. Методика викладання літератури як наука
2. Специфіка та принципи викладання предмету «зарубіжна література» в загальноосвітніх школах II-III ст.
3. Навчально-методичні видання із зарубіжної літератури для загальноосвітніх шкіл II-III ст. (групи та різновиди).
4. Метод творчого читання, його специфіка та прийоми.
5. Евристичний метод, його функції, прийоми, основні види навчальної діяльності.
6. Репродуктивний метод: його сутність, прийоми та основні види навчальної діяльності.
7. Дослідницький метод: його сутність та основні види навчальної діяльності.
8. Функції та особливості організації в середніх класах етапу підготовки до сприйняття тексту.
9. Шкільний аналіз тексту: сутність, мета, специфіка, неприпустимі помилки.
10. Шлях аналізу художнього твору «слідом за автором».
11. Пообразний шлях аналізу художнього тексту.
12. Проблемно-тематичний шлях аналізу твору.
13. Урок літератури: його визначення та специфіка
14. Типологія уроків: проблема класифікації та типи уроків за М. Кудряшовим.
15. Основні компоненти аналізу епічного твору. Прийоми аналізу сюжету епічного твору.
16. Читання як основа всіх видів діяльності на уроках літератури та його різновиди. Структура читацької діяльності.
17. Прийом коментованого читання.
18. Переказ, його різновиди та функції.
19. Прийоми осягнення авторської позиції (за В.Г. Маранцманом).
20. Прийоми активізації співтворчої діяльності читача (за В.Г. Маранцманом).
21. Особливості організації вивчення біографічних відомостей про письменника в середніх класах.
22. Власне оглядові теми: їх місце, функції, складності та особливості вивчення в шкільному курсі.
23. Формування теоретико-літературних понять в учнів середніх класів.
24. Наочність на уроках зарубіжної літератури.
25. Позакласна та позашкільна робота в школі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Світова література Основна

1. Белаш Г.О. Історія античної літератури. Навчальний посібник. Київ : Видавничий центр. 2019. 230с

2. Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література : від античності до початку ХІХ сторіччя : історико-естетичний нарис : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Борис Шалагінов; [Національний університет "Києво-Могилянська академія"]. Київ : КМ Академія, 2004. 355 с.
3. Яременко Н.В., Коломієць Н.Є. Історія зарубіжної літератури ХVІІ - ХVІІІ століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 168 с.
4. Козлик І.В. Зарубіжна література європейської Античності та Середньовіччя (Лекційні матеріали) : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. 254 с.
5. Давиденко Г.Й. Історія зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХ століття: навч. посібник. [для студ. вищ. навч. закл.]/ Г.Й. Давиденко, О. М. Чайка. [2ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2017. 400 с.

Допоміжна

6. Вишницька Ю.В., Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури межі ХІХ–ХХ століть: навч.-метод. посібник для студентів / вид. друге, випр. й доповн. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 304 с.
7. Помазан І.О. Історія зарубіжної літератури ХХ століття : підруч. для студ. гуманітар. ф-тів вищ. навч. закл. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264с.

Інформаційні ресурси (електронні бібліотеки)

8. Електронна бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
9. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
10. Національна бібліотека України з віртуальною бібліографічною довідкою: <http://chl.kiev.ua>
11. <http://natapa.org/biblio/programs/history-posobije>
12. <http://znanium.com/bookread.php?book=406016>
13. <http://znanium.com/bookread.php?book=374441>
14. <http://oldvostlit.info/>
15. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/INDEX_HISTORY.php
16. <http://historystudies.org/>
17. <http://annales.info/step/pletneva/index.htm#polov>.

Методика навчання світової літератури **Основна**

1. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. К., 2007.
2. Пасічник Є.А. Методика викладання української літератури в сер. навч. закл. К., 2000.
3. Степанішин Б. І. Викладання української літератури в школі. К., 1995.

4. Пультер С.О. Методика викладання української літератури в школі: курс лекцій для студентів-філологів. Тернопіль, 2009.
5. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. К., 2012.
6. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі. К., 2007.
7. Волощук Е., Бегун Б. “Технэ майевтике”. К., 2017.

Допоміжна

8. Башманівська Л.А. Методика навчання української літератури: від теорії до практики: навчально-методичний посібник. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 148 с.
9. Білоус Н. М. Художнє сприймання у шкільному курсі. Житомир, 2016.
10. Богосвятська А.І. Методика компетентнісного викладання на уроках літератури //Зарубіжна література в школах України. 2012. № 7-8.
11. Вітченко А. Теорія і технологія формування інтерпретаційної компетенції старшокласників у процесі вивчення світової драматургії: монографія. Луганськ, 2007.
12. Волошина Н.Й. Наукові основи методики літератури: Посібник / Н.Й. Волошина, О.М. Бандура, О.А. Гальонка та ін.; [за ред. Н.Й. Волошиної]. К., 2002.
13. Дячок С. Комп'ютерні технології осучаснюють урок літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України, 2010, № 11-12.
14. Зубрицька М. Номо legens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. Львів, 2004.
15. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. Авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. К., 2002.
16. Ісаєва О. О. Вивчення літератури в цифрову епоху: про реалії сьогодення і перспективи в майбутньому // Всесвітня література в школах України. 2016. № 1 (415).
17. Ісаєва О.О. Вивчення літератури під час гібридної війни / О. О. Ісаєва // Зарубіжна література. 2017. № 21 (774).
18. Ісаєва О. Комп'ютер на уроці літератури як методична проблема // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України, 2009, № 5,– С. 2-5.
19. Ісаєва О.О. Сучасний кабінет літератури. Яким йому бути? Типи кабінетів зарубіжної літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2002. № 5. С. 13-18.
20. Ісаєва О.О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : монографія / О. О. Ісаєва. К., 2003.
21. Ісаєва О.О. Формування сучасного читача засобами медіаосвіти / О.О. Ісаєва // Всесвітня література в сучасній школі. 2013. № 2.

22. Ісаєва О.О. Чи буде особистість майбутнього Homo legens? / О. О. Ісаєва // Дивослово. 2014. № 4(685).
23. Ісаєва О.О. Читацькоцентрична парадигма вивчення літератури в школі// ШБІЦ. 2016. № 5.
24. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя. К., 2000.
25. Каніболоцька О.А. Використання аудіокниг у процесі вивчення прецедентних художніх творів світової літератури. На матеріалі новели Гі де Мопасана «Намисто» // Зарубіжна література в навчальних закладах, 2010, № 10 .
26. Клименко Ж. В., Ісаєва О.О. Зарубіжна література. Позакласні заходи. 5-6 класи. Х., 2004.
27. Клименко Ж. В., Ісаєва О.О. Зарубіжна література. Позакласні заходи. 7-8 класи. Х., 2004.
28. Клименко Ж.В. Компаративний підхід до викладання літератури в школі /Ж. В. Клименко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2010. № 12.
29. Клименко Ж.В. Науково-методичний лекторій для вчителя світової літератури «Специфіка вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи» : Лекції 1–22 // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2009. № 11; 2010 №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10; 2011 №№ 1, 3, 4, 5, 11/12; Всесвітня література в сучасній школі. 2012. №№ 1, 5, 10; 2013. №№ 1, 2; Всесвітня література в школах України. 2014. № 7 8; 2015. №№ 3, 6, 12.
30. Клименко Ж.В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. К., 2006.
31. Клименко Ж.В. Формування компаративістської компетентності учнів у процесі вивчення світової літератури / Ж.В. Клименко// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України 2011. № 6.
32. Клименко Ж.В. Шкільний курс «Зарубіжна література» як чинник формування української національної ідентичності учнів // Всесвітня література в школах України. 2016. № 7/8.
33. Ковбасенко Ю.І. Вивчення біографічних відомостей про письменника як методична проблема/ Ю. І. Ковбасенко // Постметодика. Полтава. 2006. № 6 (70).
34. Ковбасенко Ю.І. Використання тестових технологій у процесі вивчення української та зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах/ Ю. І. Ковбасенко // Зарубіжна література в навчальних закладах. К. 2008. № 2.
35. Методика викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти : навч. посіб. / Ю. Ісапчук, А. Тичініна, А. Сажина, Н. Нікоряк, К. Калинич, П. Рихло, Р. Дзик, Г. Іванчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 304 с.

Інформаційні ресурси

36. Державний стандарт базової середньої освіти

37. Презентація Державний стандарт базової середньої освіти
38. Модельні навчальні програми з предметів мовно-літературної галузі
39. Навчальні програми (шаблони) для 5-7 НУШ за модельною програмою О. Ніколенко
40. Сайт кафедри методики викладання іноземних мов та світової літератури Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
41. СВІТЛІТ: портал учителів зарубіжної літератури Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Клименко Ж. Виклики цифрової доби)
https://svitlit.ippp.kubg.edu.ua/?page_id=1119)
42. Сім графічних органайзерів для критичного мислення (англ.)
43. Вимоги до виконання оформлення й перевірки письмових робіт (зошитів) з української мови і літератури та зарубіжної літератури в 5-11 класах (зміни й доповнення) (Електронна бібліотека методичної літератури КНЗ "Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради")
44. Освітній проект «На урок»:
45. Бібліотека методичних матеріалів для вчителів зарубіжної літератури порталу «Всеосвіта»
46. Сайт учителя зарубіжної літератури Химинець А.А
12. Методичні родзинки вчителя зарубіжної літератури Лесі Сич
47. Клименко І.: “Як оцінювати учнівство 5-9-х класів НУШ”: вебінар
48. Скарбничка-методичка-вчителя-словесника (група, створена авторським колективом за керівництвом О.М. Ніколенко)
49. Сайт. ЗНАЙШОВ: 7 клас НУШ: огляд і розбір Держстандарту мовно-літературної освітньої галузі (українська мова навчання)
50. УкрЛіб (Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література)): <http://ukrlib.lviv.ua/>
51. УкрКнига :Сайт Ukrkniga.org.ua/ : <http://ukrkniga.org.ua/>
52. <https://www.facebook.com/groups/572318710907947/media>
53. Навчальні програми із зарубіжної літератури для 5-6, 7 класів НУШ 2024 (1,5 години) за модельними навчальними програмами Ніколенко + річне календарне планування 5-7 класи НУШ 2024-2025 (1,5 години)
54. Прийом виразного читання. Критерії оцінювання виразного читання //
55. Медіадодатки до підручників 5-8 класів НУШ, укладеними за модельними програмами авт. колективу під керівництвом О.М. Ніколенко (5 клас Зарубіжна література <https://academia-nikolenko-5klas.online/> 5 клас Методична платформа <https://5klas.online/>; 6 клас Зарубіжна література <https://academia-nikolenko-6klas.online/>; 7 клас Зарубіжна література <https://platen-academia.online/> ; 7-8 класи Література (українська та зарубіжна) <https://chervona-ruta-academia.online/> ; 8 клас Зарубіжна література <https://jonathanacademia.online/>
56. Вебінар “Як оцінювати учнівство 5-9 класів НУШ”
57. Вебінар "ОЦІНЮВАННЯ в НУШ: мовно-літературна галузь" 9просто про складне)

Питання з модуля Практичні аспекти другої іноземної мови

Перелік розмовних тем

1. Німеччина на карті світу. Федеративні землі Німеччини.
2. Цікаві факти з історії Німеччини. Видатні діячі Німеччини.
3. Звичаї, культурні традиції та свята Німеччини.
4. Швейцарія як одна з німецькомовних країн Європи.
5. Австрія та її географічні особливості, устрій та символіка.
6. Люксембург на карті Європи.
7. Ліхтенштейн та специфіка країни.
8. Україна та німецькомовні країни: спільне та відмінне.
9. Видатні діячі України.
10. Цікаві факти з історії України.
11. Видатна постать, яка особливо імponує.
12. Культурні надбання українського народу.
13. Німецька кухня, національні страви та свята.
14. Вища освіта в Німеччині.
15. Вища освіта в Австрії.
16. Нобелівські лауреати німецькомовних країн.
17. Спорт та здоровий спосіб життя.
18. Видатні історичні пам'ятки Німеччини та України.
19. Видатні письменники Німеччини та України.
20. Нові тенденції сучасної німецькомовної літератури.
21. Роль книги у житті сучасної людини.
22. Сучасні засоби масової інформації.
23. Вибір професії.
24. Іноземні мови в житті людини.
25. Пори року. Глобальні кліматичні зміни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бориско Н.Ф. Україна: читаємо, говоримо, дискутуємо. Ukraine: Wir lesen, sprechen und diskutieren. Київ: Логос, 2004. 256 с.
2. Гоштанар І.В., Діденко Н.В. Практичний курс німецької мови (як другої іноземної). Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД». 2017. 222 с.
3. Євгененко Д.А., Кучинський Б.В. Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн. Вінниця: Нова книга, 2008. 416 с.
4. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу німецької мови. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.
5. Кудіна О.Ф. Країни, де говорять німецькою. Вінниця: Нова книга. 2017. 416 с.

6. Кучер З.І., Орлова М.О., Редчись Т.В. Практика перекладу: навч. посібник для студ. вищ. навч. заклад. Вінниця: Нова Книга, 2013. 504 с.
7. Самостійна робота студентів з практичних курсів сучасної німецької мови: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон : ХДУ, 2012.
8. Солдатова С. М., Гоштанар І. В. 2013. Німецька мова. Херсон: ХДУ. 208 с.
9. Brauneck, M.: Autorenlexikon deutschsprachiger Literatur des 20. Jahrhunderts. Reibeck bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH, 1995.
10. Kudina O. Die Länder, womand deutschspricht. W.: Nova Kniga, 2002. 337 S.
11. Tatsachen über Deutschland. Societäts-Verlag, Frankfurt am Mein. 2008. - 192 S.
12. Deutschland. Zeitschrift für Politik, Kultur, Wirtschaft und Wissenschaft. - 2007. - № 5.

Допоміжна література:

1. Логін 2 Німецька мова для студентів германістів / Сидоров О., Безугла Л. та ін. Вінниця: Нова книга, 2016. 384 с.
2. Шишко А. В. (уклад.). 2019. Методичні вказівки щодо виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Практичний курс другої іноземної мови і перекладу (німецька мова)». Кременчук: КНУім. М. Остроградського. 30 с.
3. Bublik W. N. Geschichte der Deutschen Sprache. W.: NowaKnyha Verlag, 2004. 272 S.
4. Kovbasyuk L. A. 2013. Deutsche Übungsgrammatik. Херсон: ХДУ. 204 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бідюк Н. М., Дармороз Г. А. та ін. 2007. Практичний курс німецької мови. Хмельницький: ХНУ. 295 с.
http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F/2EMC7MQFL45GIAPB5IU7S82V9KQYAVDJ9UEVC3MGB2SI3DRFH5-04742?func=full-set-set&set_number=179170&set_entry=000001&format=999
2. Рахімова О. К. Практичний курс німецької мови (ФПА 4 курс).
<https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=4570&lang=uk>
Deutsch perfekt – [http:// www.deutsch-perfekt.com/plusheft](http://www.deutsch-perfekt.com/plusheft)
3. Vitamin.de – <http://www.vitamin.de>
4. www.pons.de
5. www.schuelerlexikon.de
6. <http://dino-online.allesklar.de>
7. www.wissen.de
8. www.hueber.de/em
9. <http://www.handbuch-deutschland.de/book/de/002>
20. www.meinestadt.de
21. <http://www.twirpx.com/files/languages/dutch/reggeo>
22. http://germaniya.net/index.php?option=com_bks&bookid=585586
23. http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/1047864.stm

24. <http://www.destatis.de/jetspeed/portal/cms/Sites/destatis/Internet/DE/Content/Publikationen/Querschnittsveroeffentlichungen/WirtschaftStatistik/Aussenhandel/ExportweltmeisterDeutschland.property=file.pdf>

Гарант ОП Середня освіта
(мова і література англійська)

Юлія КИЩЕНКО